

onhoudbaar in zijn geval omdat hij zijn 'tekst' (en alles wat op de scène gebeurt beschouwt hij als tekst) niet kan 'herlezen', slechts 'her-schrijven'. De scheppingsdaad is de levering in het geval van podiumkunst, simultaan, onmiddellijk. Zo kunst genot wil schenken is dit in het geval van theater onmiddellijk genot. Zo kunst vergetelheid, waan, inzicht of uitzicht schenkt is het onmiddellijke vergetelheid, onmiddellijk inzicht, acute waan... Het komt erop neer dat het theater, als aanwezigheids- en aandachtskunst, als het niet op slag boeit, eigenlijk geen theater is: de toeschouwer dwaalt af, verliest zijn concentratie waardoor de *inhoud* van zijn aandacht afneemt en het theatergebeuren verflauwt.

De beeldende kunstenaar geeft zijn product weg door het te maken. De podiumkunstenaar maakt zijn product door het weg te geven. De manier van geven is zijn kunst, niet de sculptuur telt maar het sculpteren.

Verleiding

Het opwekken en kweken van aandacht voor de lijfelijke aanwezigheid van mensen op een podium is in wezen een kunst van lonken, van lokken, van weg- en verleiden. Als oudste

kunst heeft het theater veel weg van een ander, al even oud beroep. Men kan de opwindende wijze de toeschouwers omschrijven als 'interesse', 'sympathie', 'belangstelling', 'nieuwsgierigheid', maar het ritueel gebeuren tussen speler en publiek heeft toch altijd, zo het succesvol is, een erotische grondtoon, een wellustige zinnelijkheid – zelfs in het geval dat er gedrochtelijke narren op de scène staan. Er zit zelfs iets fundamenteel zinnenprikkelends in de verleidingsdans van een zich in dezelfde ruimte als het publiek bevindend gedrocht, de uitdagende kledij van de nar, de in vrouwenkieren gehulde man, de zich als sater gedragende grijsaard... En omgekeerd zit er iets grondig monsterlijks aan buitengewone schoonheid.

De collectieve verliefdheid vanwege de toeschouwersgroep die zich kritiekloos, gefascineerd, bedwelmd, laat vervoeren, is het ideaal van de podiumkunstenaar.

Een heidense kunst

Het prostituerende, Dionysische karakter van de theaterkunst is de oorzaak van de moraliserende verachting en het intellectuele misprijzen die zij dikwijls heeft ondervonden. Dit karakter kan door de podiumkunstenaar ver-

huld worden. Hij bekwaamt er zich dan in om de subversieve verleidings- en bekoringstrategie van het theater van een soort façade te voorzien. Hij zoekt naar een alibi, een culturele, morele, therapeutische, politieke, zelfs opvoedende *rechtvaardiging* voor het theater. Want autonome theaterkunst (dat was zo in de tijd van Molière, wiens stukken door de kerk werden verboden, dat is zo nu) wordt verderfelijker geacht en veel toeschouwers hebben voorwendfels nodig om een voorstelling toe te juichen. Men hoeft er bovendien maar de programma-boekjes, de recensies, de subsidieaanvragen op na te slaan: zelden heeft men het er over de eigenlijke theaterkunst, vaak is er één of ander doel dat belangrijk is, een onderwerp, een tekst, een boodschap, een concept. De grootste theatertruc is misschien wel de truc om trucs te verstoppen, om te doen alsof men niet doet alsof. Maar de theaterkunst opereert in de voormorele diepten van de toeschouwersziel, daar waar de waarden zich pas in staat van wording bevinden. Als de spontane verwoording van de lust en het leven is het die kunst die de ethiek taken geeft, en niet andersom.